

Vraagtekens bij betrouwbaarheid oogstprognose CBS

„Elk jaar ontstaat er discussie over de oogstprognosecijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dat is niet nieuw”, vertelt Cor Pierik, landbouwspecialist bij het CBS. Terwijl in de sector twijfels zijn over de betrouwbaarheid van de cijfers, ziet hij geen reden om vraagtekens te plaatsen bij de oogstprognose.

Het CBS bracht op vrijdag 16 oktober 2009, zonder tamtam, de oogstprognosecijfers voor 2009 uit. De gegevens sijpelden de sector in en na het weekend kwamen de reacties. Twee opmerkelijke cijfers zijn die van het pootgoedareaal en de opbrengst van de consumptie-aardappelen. Volgens het CBS beslaat in 2009 het pootgoedareaal 38.145 hectare, terwijl het NAK in juni meldde dat het areaal dit jaar op 36.489 hectare is uitgekomen. Een verschil van 1.657 hectare.

Door de langdurige droogte in de maanden augustus en september verliep het aardappelseizoen totaal anders dan vorig jaar. Nagroei was dit jaar zeer minimaal. Iedereen houdt er dan ook rekening mee, dat de opbrengst lager zal uitvallen dan vorig jaar. Zo niet de cijfers van het CBS: deze voorspellen een opbrengstijging van 3,631 miljoen euro naar 3,635 miljoen euro dit jaar. De aardappeltermijnmarkt reageerde hier direct op. Voor het april 2010-contract kelderde de notering tot onder het niveau van 10

euro per 100 kg. Het vertrouwen in de aardappelmarkt was op dat moment weg. Direct startte de discussie over de betrouwbaarheid van de cijfers en de methode die het bureau gebruikt bij het formuleren van de oogststramingen. „De LTO-vakgroep Akkerbouw plaatst hier vraagtekens bij. Wij gaan binnenkort opheldering vragen bij het CBS”, zegt Jaap Haanstra, voorzitter van vakgroep.

Methodiek

CBS-landbouwspecialist Cor Pierik begrijpt de commotie rond de oogststramingen, maar twijfelt niet aan de methode die het CBS hanteert. „Wij werken samen met DLV Plant. Hun regiomedewerkers verzamelen de veldgegevens. Wat wij meten is de bruto-opbrengst en niet de opbrengst die achter de planken komt te liggen.” Na de CBS-cijfers komt half november het Bureau Aardappelmarkt Informatie (BAI) met de oogststramingen, die in het algemeen af-

wijken van de CBS-cijfers. Pierik beaamt dit verschil. „Het CBS rekent met de cijfers van de landbouwtelling en met velddata. Waarschijnlijk gebruikt BAI andere data waardoor men op een andere uitkomst komt.”

Keimpe van der Heijde, bestuurder van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV) hecht meer waarde aan de cijfers van het BAI. „Deze getallen zijn reëel en nauwkeuriger. Het CBS geeft altijd een bruto-opbrengst, maar er is dit jaar veel uitval. Hoeveel dat is, is moeilijk te zeggen. Naar verwachting 5 tot 15 procent. De cijfers van het CBS zijn voor de Europese Unie, niet voor de telers.” Ook LTO-man Haanstra heeft een beter gevoel bij de cijfers van het BAI. „Deze cijfers zijn statistisch onderbouwd en dat mis ik bij de CBS-cijfers. Ik begrijp dat het CBS geen proefrooiingen uitvoert, maar schattingen doet. Mogelijk spelen kosten een rol bij de keus voor een andere methode. Dat zou kwalijk zijn.”

Consumptieaardappelen

Telers van consumptieaardappelen en handelaren maken zich grote zorgen over de opbrengst en de kwaliteit. Minder nagroei, te droge rooiomstandigheden, een hoog onderwatergewicht van de aardappel, blauwgevoeligheid. Allemaal ingrediënten voor een minder positieve stemming op de aardappelmarkt. „Het gevoel van de telers is dat er dit jaar minder aardappelen zijn gerooid dan vorig jaar. Als het CBS dan met cijfers aangeeft dat dit jaar juist meer aardappelen worden geoogst, roept dat vragen op”, zegt vakgroepvoorzitter Haanstra. Door de aanhoudende droogte kreeg de aardappelmarkt een ander karakter. Er wordt sterk gereageerd op emoties. Dit was zichtbaar op de termijnmarkt na de bekendmaking van de oogstraming voor 2009. In de week dat CBS met de cijfers naar buiten kwam, schommelde de notering voor het april 2010-contract nog rond 11,50 euro per 100 kg. Op de eerstvolgende maandag na de bekendmaking daalde de notering naar 9,90 euro met veel omzetten. Ruim een week later klom de notering schoorvoetend naar het niveau van 10,50 euro per 100 kg.

Haanstra: „De termijnmarkt is de thermometer voor de aardappelmarkt. Die geeft perfect de stemming weer. Als de notering zo fors zakt,

worden telers en handelaren ongerust.” Pierik kan zich voorstellen dat er op de aardappeltermijnmarkt gereageerd is op de cijfers. „Er gaat veel geld om in de aardappelsector, maar als de daling op de termijnmarkt helemaal kan worden opgehangen aan de CBS-cijfers, vind ik dat een te grote invloed.”

Pootaardappelen

Het NAK publiceert elk jaar in juni de aangegeven oppervlakte pootaardappelen voor de oogst van hetzelfde jaar. Elke pootgoedteler is verplicht om het areaal bij het NAK op te geven. Dit is inclusief de ATR-regeling (eenmalige vermeerdering eigen pootgoed voor consumptieteel). Uit de cijfers van het NAK blijkt dat dit jaar in totaal 36.489 hectare is aangegeven. Het CBS komt met een hoger cijfer: 38.146 hectare. Verder steeg het pootgoedareaal volgens het CBS met ruim 1.600 hectare, terwijl het NAK een stijging vaststelt van 871 hectare. Anita Bouwman van het NAK geeft aan dat er elk jaar een verschil is tussen beide cijfers. Volgens haar waren de verschillen in andere jaren acceptabel. Maar: „Dit jaar is het verschil groter. Het CBS constateert dit ook en heeft contact met ons opgenomen. Er wordt nu onderzocht wat de oorzaak is van het verschil.”

Pierik heeft er wel een verklaring voor. „Mogelijk geven pootgoedtelers bij het NAK niet dezelfde perceelsgrootte op als bij de landbouwtelling. Verder leggen wij een lijn bij bedrijven van 3 NGE. De kleinere houden wij er

▲ Telers ervaren dat er dit jaar minder aardappelen zijn gerooid dan vorig jaar. Het CBS geeft aan dat er juist meer aardappelen worden geoogst. „Dat roept vragen op”, aldus LTO-vakgroepvoorzitter Haanstra.

uit. Tussen de cijfers van de landbouwtelling en die van het NAK zou geen verschil mogen zijn, maar in de praktijk is het er toch. Wij kunnen de vinger niet op de zere plek leggen.”

Gesprek met CBS

Jaap Haanstra heeft namens de LTO-vakgroep Akkerbouw een gesprek aangevraagd met het CBS. „Wij willen graag weten hoe het CBS aan de cijfers komt en of het een Europese verplichting is. Het is schadelijk dat het CBS cijfers publiceert die effect hebben op de prijs. Dat mag niet. Als blijkt dat de methodiek schadelijk is, stappen wij naar de hiervoor verantwoordelijke.” Het CBS gaat binnenkort aan tafel met LTO-vakgroep Akkerbouw. „Wij willen de verschillen en onze methode graag toelichten.” Het is niet de eerste keer dat beide partijen discussiëren over de oogstramingen. Vier jaar geleden maakte Haanstra zich er ook zorgen over. In 2005 voorspelde het CBS een opbrengstvermindering van 8 procent ten opzichte van 2004. Ook toen vreesde Haanstra dat marktpartijen zich zouden baseren op de ramingen van het CBS en dat dit een negatief effect zou hebben op de prijsvorming. Wanneer het gesprek tussen LTO en CBS plaatsvindt, is nog niet bekend. Mogelijk heeft het een andere uitkomst dan vijf jaar geleden. Toen leidde een gesprek over de prognosecijfers niet tot ander inzichten bij het CBS. Haanstra pleit al enige jaren voor de publicatie van cijfers waarover geen discussie mogelijk is.

CBS-OOGSTPROGNOSES

Gewassen	Oogstprognose voor 2007				Oogstprognose voor 2008				Oogstprognose voor 2009			
	Areeal hectare	Geoogst hectare	Opbrengst per ha 1000 kg	Totale Bruto opbrengst kg	Areeal hectare	Geoogst hectare	Opbrengst per ha 1000 kg	Totale Bruto opbrengst kg	Areeal hectare	Geoogst hectare	Opbrengst per ha 1000 kg	Totale Bruto opbrengst kg
Totaal Tarwe	141321	141274	7,2	1018409	156510	156510	8,7	1366162	150981		9,6	1454917
Wintertarwe	124429	124429	7,4	921617	140617	140617	9	1261158	128894		9,9	1270844
Zomertarwe	16892	16845	5,7	96793	15893	15893	6,6	105004	22087		8,2	181073
Wintergerst	4263	4245	6,8	28,957	4669	4669	7,3	34064	4872		7,8	38075
Zomergerst	41729	41729	5,6	232196	45565	45565	6,1	276177	39592		7	276027
Aardappelen Totaal	157174	156899	43,7	6859727	151869	151865	4,6	6992690	155233		44,8	6950356
Consumptie aard Totaal	72466	72245	49,9	3604277	69302	69302	52,4	3630985	70519		51,5	3635173
Consumptie aardappelen op klei	52041	51860	49,1	2544600	50263	50263	51,7	2598760	49420		51,9	2563474
Consumptie aardappelen zand of veen	20423	20384	52	1059677	19039	19039	54,2	1032225	21099		50,8	1071696
Pootaardappelen Totaal	36725	36668	33,8	1239318	36533	36532	34,7	1266299	38146			
Pootaardappelen Klei	33409	33395	34,3	1145077	33304	33304	34,7	1156556	34731			
Pootaardappelen zand of veen	3320	3270	28,8	94241	3229	3229	33,9	109606	3415			
Zetmeelaardappelen	47980	47980	42	2016132	46034	46032	45,5	2095406	46568			
Suikerbieten	82026	82026	67,1	5503945	72231	72231	72,2	5218512	72702		74,8	5441060
Zaai-uien	20148	19826	54,2	1073845	20301	20301	55,2	1120647	19530		60	1171549